

AHMET ÜMİT

“Aşkın kendisi zaten bir masal”

EFNAN ATMACA
efnan.atmaca@milliyet.com.tr

Ahmet Ümit, “Bir Aşk Masalı”nda kadına şiddete karşı güçlü bir itiraza imza atıyor. Erkek egemen toplum anlayışının değişmesi gerektiğini söyleyen yazar “Âşıksam, seviyorsam karşımdakinin mutlu olmasını isterim. Bencil aşk değil sencil aşk diyebiliriz buna. Sencil aşk yaşanması gerekiyor,” diyor.

“İnsan yolu dönüştürürken yol da insanı dönüştürür,” diyor Ahmet Ümit.

Fotoğraflar: ERCAN ARSLAN

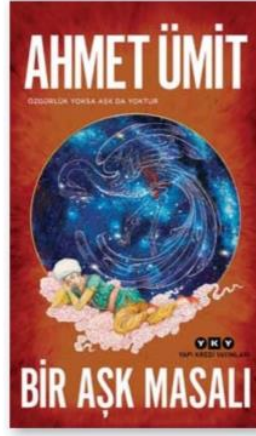
Ahmet Ümit yeni romanında bir aşk masalı anlatıyor. Kitabın adı da tastamam öyle: "Bir Aşk Masalı". Ama öyle bildiğimiz masallara benzemiyor. Kimsenin başına elma düşmüyor, kimse muradına eremiyor, kimse kerevetine çıkamıyor. Çünkü bu masal erkeğin kadına yönelik zulmüne karşı çıkan ve artık süregelen bu sistemin bitmesi için çağrıda bulunan bir hikâye anlatıyor. Gördükleri rüyayla âşık oldukları kızın peşine düşen beş prensin yolculuğu var kitapta. Bu yolculukta her şeyi öğreniyorlar da sevdiklerini özgür bırakmayı öğrenemiyorlar. Kadının özgür olduğu, yaşama hakkının elinden alınmadığı, kendisini istediği gibi ifade edebileceği bir dünya isteğini paylaşan Ahmet Ümit'le konuştuk.

Daha önce "Aşk Köpekliktir" ve "Aşkımız Eski Bir Roman" ile polisyeye aşk molası vermişsiniz. Şimdi adı aşk olan sert bir hikâye anlatıyorsunuz...

"Bir Aşk Masalı"nda anlattığım oldukça eski bir hikâyem. Aşk insanların âdeta kutsal saydığı duygulardan biri. Aşk denince akan sular duruyor. Hep pozitif tasvir ediliyor ve sanki âşık olduğumuzda kendimizi bir cennetin içerisinde buluyoruz. Ve çok mutlu oluyoruz. Algı bu ama gerçek bu değil. Gerçekte aşkın yapıcı olduğu kadar yıkıcı, güzel olduğu kadar çirkin tarafları var. Bizi fedakâr biri yaptığı gibi bencil biri de yapabiliyor. Şefkatli biri yaptığı kadar vahşi biri de yapabiliyor. Bu doğa ne yazık ki erkek egemen toplumda daha vahşi bir hâle geliyor. Kadına şiddete dönüşüyor ve bu dönüşüm kabul görmeye başlıyor. Türkiye'de son yıllarda giderek artan kadın cinayetleri herkes gibi beni de çok derinden etkiliyor. Aslında bu kitabı yazma nedenim başlı başına kadınlara yönelik artan şiddet.

Aşkın şiddete mazeret yapılmaya çalışılmasına mı itirazınız?

Aşk meselesi, aşk kavramı özellikle popüler kültürde son derece yanlış anlatılıyor. "Çok seviyordum, onun için öldürdüm," diyor mesela. Aşk soyut olduğu için aşkın ka-

"Bir Aşk Masalı"

Ahmet Ümit
Roman
Yapı Kredi
Yayıncılık
Fiyatı: 39 TL

nının ne olduğu sorgulanıyor. "Hayatımı veriririm, hayatını alırım," diyor. Bunun aşkla bir ilgisi yok. Bu hastalıklı, sağlıksız bir kişiliğin gösterdiği tepki. Aşk bu tip sağlıksız, hastalıklı kişilikleri tetikliyor çünkü çok güçlü bir duygu. Kimse aşkı mazeret gösterip bu yüzden cinayet işlediğini söyleyememeli. Benim eleştirmek istediğim şey de tastamam bu. Aşağı yukarı beş bin yıldır erkek egemen toplumda yaşıyoruz. Ama her zaman erkek egemen toplumda yaşamıyorduk. İlk tanrılar kadınlardı. Başlarda kadın egemen olan bir toplumdaki erkek egemen topluma geçtik. Elbette aşk da sevgi de evlilik de bu erkek egemen toplumun çıkarlarına göre şekillenmeye başladı. Ancak bugün görüyoruz ki bu sistem işlemiyor.

O zaman sistemin değişmesi gerekiyor. Nasıl değişecek bu sistem?

Değişecek. En üstteki değişim bizim yazdıklarımızla olacak. Ama aslında asıl değişim iktidarın değişmesiyle olacak. İktidardan kastım erkek egemen sistem. Kadın egemen sistem nasıl değiştiyse erkek egemen sistem de değişecek. Çünkü çalışmıyor. Çünkü mutsuzluk yaratıyor. Çünkü doğru değil. Kadınlar inanılmaz bir uyanış içinde. O yüzden öldürüyorlar kadınları. Kadınlar aslında itiraz ediyorlar. Bugün sadece İran'da şahane bir şekilde başörtülerini açmalarından söz etmiyorum, gündelik hayatta da erkeğe itiraz ediyorlar. Erkekler öyle yanlış yetiştiriliyor ki... Bir yandan birey olamamış erkekler babalarının imkânlarına sığınıyor. "Babam sağ olsun," yazıyor arabasının arkasına. Düşünsenize bu kendi acizliğini kabul etmek anlamına geliyor. Öte yandan erkek kadında annesini görüyor. Bir kadınla birlikteliğe başladığında onun annesi gibi olmasını istiyor. Korkunç bir şey. Sonra kadın onu terk ettiğinde annesinin gittiğini düşünüyor. Tamamen patolojik bir durum.

Kitapta beş prensin çıktığı bir yolculuğu anlatıyorsunuz. Bu yolculuk aslında bir olgunlaşma yolculuğu da...

Kitap bir yolculuk hikâyesi. Aşk da bir yolculuk. İnsanlar bir

"Seven toplum güçlü toplumdur"

Beş prens aşka dair beş öğüdün dördünü; kararlılık, cesaret, tutku ve iyiliği tutuyorlar da iş beşinci öğüt özgürlüğe gelince çuvallıyorlar. Kurdukları aşk kenti kendi hapisanelerine dönüyor. Aslında bu düzen sonsuz bir mahkûmiyet mi kuruyor?

Kesinlikle. O büyük kent, aşk amacıyla

kurulan kent, gecekonduydu ya da yalı olsun, bir hapishaneyemi dönecek yoksa cennete mi? Kadın haklarını savunmak benim için son derece bencilce bir durum. Çünkü mutlu olmak için savunuyorum. Eğer benim hayatımdaki kadınlar özgür olursa, güçlü olursa, kendi ayaklarının üzerinde durursa beni sevdiği için benimle

beraber olduğundan emin olacağım. Çoğunluğu böyle insanlardan ve ilişkilerden oluşan toplum güçlü bir toplumdur. Para için, güç için bir erkekle beraber olmak o birlikteliği çökertir. Sevmediğin bir insanla beraber olmak korkunç. Sevmediğin bir insanla evli olmak ömür boyu mahkûmiyet. İki taraf için de mahkûmiyet...

Ümit bu romanı yazarken 'ilk ülkem' diye adlandırdığı çocukluğuna döndüğünü söylüyor.

yerden yürümeye başladılar, bir süre sonra orası yola dönüştür. İnsan yolu dönüştürürken yol da insanı dönüştürür. Bu çok önemli. Bilimsel olarak kullandığımız yöntem, sonucu belirler diyebiliriz. Ama unutmamak gerekiyor insanızı. Bir tarafımız hep eksik, hep noksan. Nietzsche'nin lafını çok severim: "İnsan tamamlanmamış bir varlıktır." Eksikiz, olmamışız. O yüzden aşkın yıkıcı tarafı öne çıkıyor. Şiddetten uzak bir yanımız olsaydı belki aşkı çok daha güzel yaşayabilirdik, bilmiyorum. Belki aşk o zaman bu kadar cazip olmayabilirdi, onu da bilmiyorum. Emin değilim. Birçok yazar bu işin içinden çıkamamış. Dostoyevski bütün bunları çözemediği için dine sarılmış. "İnsan acizdir bir Tanrıya inanmak gerekir," diye düşünmüş. Ben böyle düşünmüyorum. Bence insan düzelebilir. Benim hâlâ umudum var. Ama çok acımasız eleştirmek gerekiyor. Bu kitap da o yüzden çok acımasız.

Beş prens yolu yürürken olgunlaşıyor, dinginleşiyor. Sıra aşkına kavuşmaya geldiğinde o ilkel yönleri çıkarıyor. Tüm öğrendiklerini heba ediyorlar...

Bir insanlık eleştirisi yaptım. İnsan ne akıldan ne de akıl dışından oluşuyor. Zaten sırf akıldan da oluşmamalı, o zaman çok mutsuz oluruz, o zaman "1984" oluruz. Akıldışımız da güzel bizim. Bizi insan yapan akıldışı ile aklın birliği. Yıkıcılıktan, bencillikten, şiddetten kurtulmak ge-

"Doğasında bencillik var"

Sizin çözüm için önerdiğiniz formül nedir peki?

Aşkın doğasında bencillik var; o kişi bana ait olsun, sadece bana baksın, benimle ilgilensin... Eğer gelişmiş insanlarsak kimsenin böyle bir zorunluluğu olmadığını bilir ve bunu sevdiğimizden nezaketle isteriz. Ve yapmadığı zaman yine aynı nezaketle karşılız. Çünkü bizim sevdiğimiz insan bizi sevmek zorunda değil. Birine âşıkam o da bana âşık olmak zorunda değil. O bana

âşık değil diye zulmetme, onu hapsedme hakkına sahip değilim. Yahut sürecin bir yerinde ilişkiyi bitirmek istediğinde sorgulamamam, öfkelenmemem gerekiyor. Olgunlukla karşılamak gerekir. Âşıkam, seviyorsam karşımdakinin mutlu olmasını isterim. Bencil aşk değil sencil aşk diyebiliriz buna. Sencil aşk yaşanması gerekiyor. Bu anlattığım da aşkın yorumu diğeri de... Sorun insan olarak biz neyi seçeceğiz.

rekiyor. Kötülüğe meyilliyiz. İnsan formunda doğuyoruz ama bizim ömür dediğimiz aslında insanlaşma süreci. Bu süreçte ne kadar insan olabiliyoruz, bu büyük bir mesele. Biz yazarlar insanlığın hâllerini resmediyoruz. "Ey insan bak sen busun, iyi tarafın da var kötü tarafın da; şahane bir varlıksın ama aynı zamanda berbat bir varlıksın bunun farkına varman lazım," diyoruz. "Aşağılık bir varlıksın"ın altını çizmek istiyorum çünkü bunu bir hastalık gibi kabul etmek lazım. Eğer hastalığınızı bilip tedavi etmezseniz ölürsünüz. Dolayısıyla bunu fark etmeniz lazım. O yüzden bu bir mücadele ve hep devam edecek.

"Bir Aşk Masalı" aynı zamanda beş prensin çıktığı bir olgunlaşma yolculuğu. Ahmet Ümit'e göre insan yolu dönüştürürken yol da insanı dönüştürüyor.

Tüm bunları neden masal formunda anlatmayı tercih ettiniz?

Çünkü aşk aslında bir masal. Çünkü âşık olduğumuzda hayallere dalıyoruz. Biri çıkıyor karşımıza ve biz ona en güzel, en erdemli, en zeki, en çekici, en şefkatli, dünyanın bütün 'en'lerini yüküyoruz. Dolayısıyla elbette bu bir masal çünkü gerçekte böyle bir insan yok. Ancak masalarda olur. Sonra bir gün bu masal bitiyor. Birdenbire karşımızda tüm 'en'leri kendinde toplamadığını görüyoruz. "Öyle değilmiş," diyoruz bu sefer. Öyle değil tabii.

Sen yüküyorsun bu sıfatları karşındakine. Öte yandan aşk bir anlamda çocukluğumuza geri dönüş. Çünkü masal da çocukluğumuzun anlatısı. Bu kitap aslında bütün insanların ilk ülkesi olan çocukluğumuza geri dönüş çağrısı. Annem çok iyi bir masalcıydı. Hep masal anlatırdı bana, bu kitabı yazarken annemle buluştum. Annem yok artık. Bunu yazarken tümüyle tekrar annemin sesi kulaklarımda çınlıyor. Hatta "Şunu yazma," diyor, duyuyorum. Çok güzel bir çocukluğum oldu. Çocukluğumuz bizim ilk ülkemiz. Ben de ilk ülkeme dönmüş oldum. **MS**